

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ανάλυση δείγματος λόγου (Μέτρηση CIU) σε υγιή ενήλικο πληθυσμό από 40 έως 80 ετών με τη χορήγηση περιγραφικών εικόνων των Nicholas & Brookshire

Discourse analysis (CIU analysis) of healthy adult population aged 40 to 80 years by
administering Nicholas and Brookshire's descriptive pictures.

υπό:

Σπυριδούλα-Μαλαματένια Πανάκη

Γεωργία Παπαχρηστοπούλου

Μαρία Χριστοδουλάκη

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Ευαγγελία - Αντωνία Ευστρατιάδου, PhD

ΠΑΤΡΑ - ΜΑΙΟΣ 2019

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαιτέρως την επιβλέπουσα καθηγήτριά μας, κ. Ευστρατιάδου Ευαγγελία για την καθοδήγηση, την υποστήριξη που μας προσέφερε και την ευγενική της ανταπόκριση στις απορίες μας κατά την διάρκεια της πτυχιακής μας εργασίας.

Επίσης να ευχαριστήσουμε τους καθηγητές του τμήματός μας, που μας έδωσαν τις βάσεις και τις γνώσεις, ώστε να μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε την δική μας πτυχιακή εργασία.

Τέλος, οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ στις οικογένειές μας και στους φίλους μας για την ηθική και οικονομική συμπαράσταση όχι μόνο κατά την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μας, αλλά και καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διερεύνηση της δομής της ομιλίας των υγιών ενηλικών είναι εξίσου σημαντική με αυτή των ατόμων με αφασία τόσο σε επίπεδο αξιολόγησης και διάγνωσης όσο και σε επίπεδο θεραπείας.

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι να συγκρίνει εάν παράγοντες όπως η ηλικία, το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζουν τη δομή του καθημερινού λόγου, όπως επίσης και τη μεταδιδόμενη πληροφορία στον ακροατή. Επίσης, διερευνά την επίδραση του εκάστοτε ερεθίσματος κατά την απόδοση του λόγου. Ο καθορισμός της σημαντικότητας των παραπάνω παραγόντων εξυπηρετεί κλινικούς και θεραπευτικούς σκοπούς.

Στην έρευνα συμμετείχαν 61 υγιείς γνωστικά ενήλικες ηλικίας 40 έως 80 ετών εκ των οποίων οι 38 ήταν γυναίκες και οι 23 άντρες. Έγινε ανάλυση δείγματος του λόγου του με τη μέτρηση Correct Information Unit. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ηλικία δε καθορίζει κάποια συστηματική επίδραση. Ωστόσο, το αντρικό φύλο και τα υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης και γνωστικής ικανότητας φαίνεται να σχετίζονται με σημαντικά υψηλότερο ποσοστό ορθών αποκρίσεων. Επίσης, βρέθηκε σημαντική διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων των συμμετεχόντων ανάμεσα στις δύο εικόνες που χορηγήθηκαν. Συνεπώς, φαίνεται ότι το εκάστοτε ερέθισμα επηρεάζει την παραγωγή λόγου κατά την απόδοση.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι οι κλινικοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ενηλικών κατά την αξιολόγηση της ικανότητας του λόγου τους όπως επίσης και το εκάστοτε ερέθισμα κατά την απόδοση. Ωστόσο, περαιτέρω έρευνα απαιτείται.

ABSTRACT

Understanding the structure of discourse in healthy adults is fundamental to the assessment, diagnosis and intervention of discourse level impairments in clinical populations.

This study aimed to characterise the discourse of 61 healthy adult speakers aged 40 to 80 years old, by using CIU analysis (Correct information unit). CIU analysis is a quantitative measure for analyzing discourse of individuals with or without brain damage. The objectives were (a) to explore discourse ability according to the age, gender and educational level and (b) to investigate influence of stimuli type on performance.

Results showed no significant age differences, but there is indication that higher level of education, cognitive ability and males as well are related to higher percentage of correct responses. Besides that, it seems that stimuli type influences discourse on performance since there is significant result deviation of participants between the images that were administered.

We conclude therefore, that clinicians should take into consideration the demographics of their patients during the assessment of discourse ability as well as the stimuli type on performance. However, further investigation is required.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	i
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	ii
ABSTRACT	iii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο - ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1 Ο λόγος στην καθημερινότητα μας.....	1
1.2 Η αξιολόγηση του αφηγηματικού λόγου.....	1
1.3 Βιβλιογραφική ανακόπηση.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	
2. Σκοπός- Ερευνητικά ερωτήματα.....	5
2.1 Συμμετέχοντες.....	5
2.2 Δείγμα λόγου και μεταγραφή.....	5
2.3 Διαδικασία.....	5
2.4 Ανάλυση δείγματος.....	6
2.5 Στατιστική ανάλυση.....	6
2.6 Αντικειμενικότητα μετρήσεων.....	6
2.7 Περιορισμοί.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
3.1 Συντελεστές συσχέτισης των δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων.....	8
3.2 Σύγκριση των νεότερων και μεγαλύτερων υγιών ενηλίκων.....	12
3.3 Επίπεδα ανάλυσης δείγματος λόγου μέτρησης Correct Information Units	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΣΥΖΗΤΗΣΗ	
4.1 επίδραση της ηλικίας κατά την παραγωγή λόγου.....	13
4.2 επίδραση του τύπου ερεθίσματος με την ανάλυση CIU.....	13
4.3 Μελλοντικές κατευθύνσεις.....	14

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.....15

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....15

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....15

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ο λόγος στην καθημερινότητα μας

Ο λόγος είναι η δομή της καθημερινής επικοινωνίας και είναι απαραίτητος για την ολοκλήρωση πολλών καθημερινών δραστηριοτήτων (Davidson, 2003). Η προσωπική αλληλεπίδραση θεωρείται το πιο βασικό μέσο κοινωνικοποίησης (Sacks, 1972). Σύμφωνα με τον Garvey (1977) συνομιλία (discourse) είναι το μέσο με το οποίο δύο άνθρωποι ορίζουν μία λεκτική ανταλλαγή ως ένα είδος αλληλεπίδρασης. Ο λόγος είναι μία έννοια που ταυτίζεται με τον όρο λειτουργική επικοινωνία και αναφέρεται στις καθημερινές επικοινωνιακές καταστάσεις (Parathanasiou Coppens & Potagas, 2014). Υπάρχουν διάφορες απόψεις ως προς την οργάνωση του. Ορισμένοι ερευνητές θεωρούν πως εφόσον το περικείμενο είναι ανεξάρτητο από το λόγο, η οργάνωση αυτού είναι επίσης ανεξάρτητη. Άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η εκμάθηση του λόγου γίνεται μέσα σε ποικίλες καταστάσεις και ότι μάλιστα, πολλές φορές ο λόγος καθορίζει το περικείμενο. Για παράδειγμα, η χρήση της γλώσσας διαφέρει σε μία επίσημη κατάσταση από μία ανεπίσημη (Parathanasiou Coppens & Potagas, 2014). Σύμφωνα με τον Haliday η συνομιλία έχει περισσότερο σημασιολογική διάσταση παρά γραμματική. Ο λόγος όμως, έχει επίσης και ένα γνωστικό υπόβαθρο καθώς προσαρμόζεται σε έναν εκτενή και ήδη προετοιμασμένο χώρο με ορισμένους προκαθορισμένους τρόπους. Συγκεκριμένα, η γνωστική άποψη (cognitive viewpoint) θέτει δύο νέους όρους, τη δομή (structure) και την εικόνα (image), που απλώς εισέρχονται στις καθημερινές συζητήσεις (Fronhmann, 1992). Σύμφωνα με τον Foucault οι εικόνες είναι ένα πολύπλοκο δίκτυο, το οποίο μπορεί πρόχειρα να διαχωριστεί σε δύο τύπους, έναν κάθετο και έναν οριζόντιο. Η γνώση της γλώσσας δε σχετίζεται με τις γλωσσικές αναπαραστάσεις ώστε να παραχθούν ελεύθερες εικόνες, αλλά αντίθετα οι γλωσσικές αναπαραστάσεις προσαρμόζονται στις εικόνες προκειμένου να παραχθεί η κατάλληλη δομή του λόγου (Fronhmann, 1992).

1.2 Η αξιολόγηση του αφηγηματικού λόγου

Όσον αφορά την αξιολόγηση του αφηγηματικού λόγου, μπορεί να γίνει σε διάφορα επίπεδα είτε ως προς τις λέξεις ή τη δομή της γλώσσας ή τις παρεχόμενες πληροφορίες προς τον ακροατή (Pritchard, 2017).

Οι μετρήσεις του αφηγηματικού λόγου αρχικά εστίαζαν στο πόσο συμμορφώνεται με τους γλωσσικούς κανόνες, παρά στο πόσο καλά μεταδίδεται η πληροφορία στον ακροατή. Σήμερα, πολλές έρευνες συμφωνούν για τη σημαντικότητα των μετρήσεων της συνομιλίας (discourse measures) ως προς την παραγωγικότητα, την απόδοτικότητα, τη γραμματική και τη συνεκτικότητα της ιστορίας και τη διαχείριση του θέματος (Parathanasiou Coppens & Potagas, 2014). Μελέτες για την παραγωγή προφορικού λόγου των υγιών ενηλίκων έχουν γενικά ερευνήσει την ποικιλότητα του αφηγηματικού λόγου σχετικά με το εάν τα χαρακτηριστικά του λόγου αλλάζουν με την ηλικία, εάν επηρεάζεται με το φύλο και εάν σε

μερικές περιπτώσεις, επηρεάζεται από την εκμαίευση μεθόδων και θεμάτων. Διάφορες μετρήσεις έχουν χρησιμοποιηθεί προκειμένου να ποσοτικοποιηθεί και να περιγραφεί η συνολική εικόνα του περιγραφικού λόγου των ενηλίκων. Πιο συγκεκριμένα, οι Yorkston και Beukelman (1980) δημοσίευσαν το Boston Diagnostic Aphasia Examination (BDAE), την πρώτη αξιολόγηση που μετράει μέσω της ανάλυσης Content Units την ποσότητα των πληροφοριών που μπορεί να μεταφέρει ένα άτομο με αφασία. Αργότερα, οι Nicholas και Brookshire (1993) ανέπτυξαν την ποσοτική μέτρηση συνομιλίας Correct Information Units, κατά την οποία γίνεται ανάλυση ανά λέξη και εξάγονται δεδομένα σχετικά με την ποσότητα των παρεχόμενων πληροφοριών και την αποδοτικότητα. Την ανάλυση αυτή την περιέγραψαν ως ένα δείκτη πληροφοριών του δομημένου αφηγηματικού λόγου. Οι Nicholas και Brookshire (1995) εκτόξευσαν την προσέγγιση τους αυτή αναπτύσσοντας ένα σύστημα βασισμένος σε κανόνες (rule-based system) προκειμένου να βαθμολογούνται τα βασικά γεγονότα της συζήτησης, καθώς αναγνώρισαν ότι η μέτρηση CIU περιοριζόταν ως προς την αναγνώριση των βασικών γεγονότων μίας ιστορίας και της σχέσης μεταξύ τους. Η ανάλυση αυτή είναι πλέον ένας κοινώς αποδεκτός τρόπος ποσοτικοποίησης της αποδοτικότητας του λόγου. Μία άλλη ποσοτική μέτρηση των πληροφοριακών μονάδων ονομάζεται Information Unit (IU) Scoring Metric (McNeil et al, 2010) η οποία δε στηρίζεται σε προκαθορισμένες λίστες όπως αυτές των Yorkston και Beukelman (1980) και Nicholas and Brookshire (1993). Μία άλλη μέτρηση ανά λέξη, των Prins, Snow & Wagenaar (1978) αναλύει το μήκος του λόγου, το ποσοστό ομιλίας (words per minute), και το ποσοστό των προσωπικών αντωνυμιών. Έρευνες έχουν επίσης, διεξαχθεί για την ποσοτικοποίηση μεταξύ των προτάσεων (Brownell, 1988) , όπως τον αριθμό των γεγονότων που αναφέρεται και το μήκος του στην πρόταση (Coelho, 2002), την ικανότητα περιγραφής γεγονότων από την αρχή έως το τέλος (Chapman, 1992) και το βαθμό της λογικής και αναφορικής συνοχής (Davis & Coelho, 2004). Το είδος της μέτρησης που χρησιμοποιείται με σκοπό την εξαγωγή δείγματος λόγου είτε σε περιγραφή εικόνας, είτε σε συζήτηση ή αναδιήγηση γεγονότος ή σε περιγραφή διαδοχικών εικόνων ποικίλει και ως προς την ποσότητα και ως προς την ποιότητα του δείγματος λόγου (Davis & Coelho, 2004; Olness & Ulatowska, 2002). Η ανάλυση του λόγου μπορεί επίσης, να γίνει είτε σε λεξικό και σημασιολογικό επίπεδο, είτε σχετικά με τις πραγματολογικές ικανότητες κατά την ομιλία.

Η πολύπλοκη φύση του λόγου λοιπόν, απαιτεί ολοκληρωμένη και πολυτροπική αξιολόγηση παράλληλα με τις κατάλληλες μεθόδους ανάλυσης (Davis & Coelho, 2004).

Στη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία θα χρησιμοποιηθεί η μέτρηση CIU, ερευνώντας την ικανότητα του αφηγηματικού λόγου του ενήλικου πληθυσμού ως προς την αποδοτικότητα και την ποσότητα των παρεχόμενων πληροφοριών μέσω της περιγραφής των εικόνων Birthday Cake (Τούρτα Γενεθλίων) και Cat in tree (Γάτα στο Δέντρο) των Nicholas και Brookshire (1993). Σκοπός είναι τόσο η σύγκριση της αφήγησης ανάλογα την ηλικιακή ομάδα, δηλαδή των νεότερων και των μεγαλύτερων ενηλίκων όσο και η διερεύνηση της επίδρασης του εκάστοτε ερεθίσματος κατά την απόδοση.

Η έρευνα του αφηγηματικού λόγου των υγιών ενηλίκων είναι εξίσου σημαντική όσο και η έκβαση του μέγιστου αποτελέσματος της κλινικής παρέμβασης σχετικά με τους καθημερινούς διαλόγους (Whitworth, Claessen, Leitão & Webster 2015). Άλλωστε, όπως επισημαίνεται και από τον Wilkinson (1984), η διαλογική αλληλεπίδραση είναι απαραίτητο μέσο παρέμβασης και γι'αυτό η διερεύνηση της καθημερινής συνομιλίας κρίνεται απαραίτητη.

1.3 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Διάφορες μελέτες έχουν διεξαχθεί προκειμένου να διερευνηθεί η μεταβλητότητα του περιγραφικού λόγου του υγιούς ενήλικου πληθυσμού. Εάν ο λόγος επηρεάζεται δηλαδή από παράγοντες όπως η ηλικία, το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο, το θέμα συζήτησης και το περιεχόμενο. Στις περισσότερες διαπιστώθηκε ότι η ηλικία είναι ένας σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση του περιγραφικού λόγου κατά την ομιλία και οι πεισσότερες από αυτές ευνοούν τους νεότερους ενήλικες. (Benjamin, 1988; Kemper, 1987; Kemper, Kynette, Rash, O'Brien, & Sprott, 1989; Kynette & Kemper, 1986; North, Ulatowska, Macaluso-Haynes, & Bell, 1986; Ulatowska, Hayashi, Cannito, & Fleming, 1986). Λιγότερες έρευνες ευνοούν τη μεγαλύτερη ηλικία όπως, (James, Burke, Austin, & Hulme, 1998; Kemper, Rash, Kynette, & Norman, 1990)

Για παράδειγμα, στην έρευνα που διεξήγαγαν οι Glosser & Deser (1990) και Haliday & Hasan (1970) διαπιστώθηκε πως υπάρχει σταδιακή παρακμή της συνοχής του λόγου που σχετίζεται με την ηλικία. Στην έρευνα των Macalus-Haynes & Bell (1986), κατά την οποία συγκρίνανε το λόγο νεότερων και μεγαλύτερων γυναικών, παρατηρήθηκε μειωμένος αριθμός προθέσεων καθώς η ηλικία αυξανόταν. Οι μελέτες των Ehrlich, Obler, and Clark (1997) και οι Duong and Ska (2001), έδειξαν μειωμένη οργάνωση του λόγου, αναφορικά με τη συνοχή και την παροχή πληροφοριών.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως και οι δύο ομάδες σημείωσαν μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας στην περιγραφή ιεραρχικών εικόνων παρά στην περιγραφή απλών. Επιπλέον, παρατηρήθηκε πως η νεότερη ομάδα παρείχε μεγαλύτερη ποσότητα βασικών γεγονότων απ'ότι η μεγαλύτερη ομάδα. Η έρευνα των Capilouto, Wright & Wagovich (2005) αποτελούταν από 34 υγείς ενήλικες από τους οποίους οι 17 ήταν νεότερης ηλικίας και οι άλλοι 17 μεγαλύτερης. Σκοπός της έρευνας ήταν, μέσω της μέτρησης CIU και main event analysis (βασικά γεγονότα της ιστορίας), η σύγκριση των ικανοτήτων του λόγου μεταξύ νεότερων και μεγαλύτερων υγείων ενηλίκων και να διερευνηθεί η επίδραση του τύπου του ερεθίσματος κατά την παραγωγή λόγου. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι νεότεροι ενήλικες ήταν πιο ακριβείς ,σχετικοί και περιγραφικοί. Πιο συγκεκριμένα, αν και δεν υπήρξαν σημαντικές διαφορές στην καταμέτρηση των βασικών γεγονότων, υπήρξε σημαντική διαφοροποίηση στο ποσοστό των CIUs. Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν περισσότερα γεγονότα στις διαδοχικές εικόνες ανεξάρτητα από την ηλικία. Η έρευνα των Whitworth, Claessen, Leitão & Webster (2015) αφορά 30 υγείς ενήλικες τριών ηλικιακών ομάδες (20-39,40-59, 60+). Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθεί η χρήση της συνετικότητας και η συνοχή μέσα σε τέσσερα διαφορετικά είδη συζήτησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι και οι τρεις ομάδες παρείχαν πληροφορίες προσανατολισμού, όσον αφορά στους χαρακτήρες, τη χωροχρονική αντίληψη και τη σταθερή δομή. Σημαντικές διαφορές υπήρξαν μόνο στην ποσότητα των πληροφοριών, όπου οι μεγαλύτεροι συμμετέχοντες παρείχαν λιγότερες πληροφορίες.

Στην έρευνα των Wright, Capilouto, Wagovich, Cranfill & Davis (2005) μελετήθηκε ο λόγος 40 υγιών ενηλίκων, 21 νεότερων και 19 μεγαλύτερων, μέσω των εικόνων των Nicholas και Brookshire (1993) και αξιολογήθηκε η ποσότητα των βασικών γεγονότων. Οι νεότεροι ενήλικες ανέφεραν έναν σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό γεγονότων από τους μεγαλύτερους

ενήλικες. Στην έρευνα των Ulatowska, Hayashi, Cannito & Flemming (1986) επίσης, βρέθηκε μεγαλύτερη ασάφεια στη συνοχή στους μεγαλύτερους συμμετέχοντες.

Οι Marini, Boewe, Caltagirone & Carlomagno (2005) διερεύνησαν το λόγο σχετικά με το πόσο επηρεάζεται με την ηλικία την ηλικία σε περιγραφή εικόνας και σε διαδοχικές εικόνες με καρτούν. Η γραμματική και σημασιολογική συνοχή των μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων (πάνω από 70 χρονών) ήταν σημαντικά χειρότερη από τις άλλες ομάδες (πολύ νέοι, νέοι, μεσήλικες και νεότεροι ηλικιωμένοι). Όσον αφορά τη λεκτική και θεματική πληροφόρηση, σημαντικές διαφορές βρέθηκαν μεταξύ των διάφορων ηλικιακών ομάδων, αναφορικά με την ποσότητα των λεπτομερειών και των βασικών γεγονότων των θεμάτων (Kemper & Summer, 2001).

Περαιτέρω, έρευνες έχουν γίνει εστιάζοντας στο φύλο των υγιών ενηλίκων είτε μεμονομένα είτε ως προς την απόκλιση τους. Συγκρίσεις έχουν γίνει με διάφορες μεθόδους εκμαίευσης, όπως ανάμεσα σε αφήγηση και αναδιήγηση (Sherratt, 2007), αφήγηση και περιγραφή εικόνας (Wright & Capilouto, 2009), αφήγηση και διαδοχική δίγηση (Hartley & Jensen, 1991) και αφήγηση και συζήτηση (Coelho et al., 2003). Τέλος, ο Coelho (2002) βρήκε επίσης, πως όταν γίνεται σύγκριση ανάμεσα στην παραγωγή λόγου και στην αναδιήγηση ιστορίας, το πρώτο έχει μεγαλύτερη γραμματική πολυπλοκότητα από το δεύτερο, καθώς επίσης και μειωμένη συνοχή και συνεκτικότητα. Αυτό λοιπόν, δεν υποδεικνύει μόνο ότι η παραγωγή λόγου είναι αρκετά απαιτητική, αλλά και ότι η παραγωγή λόγου διαφέρει ανάλογα τη μέθοδο που χρησιμοποιείται ακόμα και όταν πρόκειται για το ίδιο φύλο. Είναι σημαντικό, ωστόσο, να σημειωθεί ότι σε αυτές τις έρευνες υπήρχε μικρό δείγμα πληθυσμού.

Όλα αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η μακροδομή του λόγου επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες και συγκεκριμένα επηρεάζεται η μεταδιδόμενη πληροφορία προς το συνομιλητή.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σκοπός

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι να συγκρίνει εάν παράγοντες όπως η ηλικία, το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζουν τη δομή του καθημερινού λόγου, όπως επίσης και τη μεταδιδόμενη πληροφορία στον ακροατή. Επίσης, διερευνά την επίδραση του εκάστοτε ερεθίσματος κατά την απόδοση. Ο καθορισμός της σημαντικότητας των παραπάνω παραγόντων εξυπηρετεί κλινικούς και θεραπευτικούς σκοπούς.

Ερευνητικά ερωτήματα

1. Υπάρχουν διαφορές στον αφηγηματικό λόγο ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και το εκπαιδευτικό επίπεδο του κάθε ατόμου στην Ελλάδα;
2. Πως το εκάστοτε ερέθισμα μπορεί να επηρεάζει τον αφηγηματικό λόγο κατά την απόδοση;
3. Ποια είναι τα γλωσσικά στοιχεία που καθορίζουν την ποιότητα του λόγου των υγιών ατόμων;

2.1 Συμμετέχοντες

Εξήντα-ένα υγιείς ενήλικες συμμετείχαν σε αυτήν την έρευνα, εκ των οποίων τριαντα-οχτώ ήταν γυναίκες και εικοσί-τρεις άντρες. Το δείγμα λήφθηκε σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας (Πάτρα, Αθήνα, Κρήτη, Κέρκυρα, Δελφοί) σε διάφορα περιβάλλοντα, κατά κύριο λόγο στο σπίτι των συμμετεχόντων. Σε κάθε συνεδρία βρισκόταν βέβαια μόνο ο εξεταστής και ο συμμετέχοντας, ώστε να μην αποσπάται ο τελευταίος. Η ηλικία τους κυμαινόταν από σαράντα έως ογδόντα ετών, με μέση ηλικία 54 (S.D. 11,5). Η μητρική γλώσσα όλων των συμμετεχόντων είναι η ελληνική. Το μέσο όρο των χρόνων εκπαίδευσης τους είναι 13,2 (S.D. 3,8). Σε όλους τους συμμετέχοντες χορηγήθηκε το Mini-mental State Examination (MMSE) προσαρμοσμένο από Folstein (Folstein & Mc Hugh, 1975) για την αξιολόγηση της γνωστικής τους ικανότητας με μέσο όρο βαθμολογίας 28,9 (S.D. 3,8). Τέλος, οι συμμετέχοντες επιβεβαίωσαν πως δεν πάσχουν από καμία νευρολογική διαταραχή.

2.2 Δείγμα λόγου και μεταγραφή

Τα δείγματα λόγου των συμμετεχόντων λήφθηκαν μέσα από τις μεμονομένες εικόνες περιγραφής των Nicholas και Brookshire (1993), Cat in tree (Γάτα στο δέντρο) και Birthday cake (Τούρτα γενεθλίων). Στη συνέχεια, έγινε απομαγνητοφώνηση των δειγμάτων λόγου των συμμετεχόντων και αναλύθηκαν σύμφωνα με τη μέθοδο CIU.

2.3 Διαδικασία

Η διαδικασία πραγματοποιήθηκε σε μία συνεδρία των 30 λεπτών περίπου. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα προσωπικό ιστορικό και τους χορηγήθηκε το Mini-mental State Examination (MMSE) προσαρμοσμένο από Folstein (Folstein & Mc Hugh, 1975) για την αξιολόγηση της γνωστικής τους ικανότητας. Στη συνέχεια, τους χορηγήθηκαν εικόνες των Nicholas και Brookshire (1993), Cat in tree (Γάτα στο δέντρο) και Birthday cake (Τούρτα γενεθλίων) και τους ζητήθηκε να τις περιγράψουν. Οι εικόνες τοποθετούνταν μπροστά από

τους εξεταζόμενους, πάνω στο τραπέζι. Κατά την περιγραφή των εικόνων το δείγμα της ομιλίας ηχογραφούνταν και έπειτα καταγράφηκε ολογράφως. Η σειρά κατά την οποία χορηγήθηκαν οι δύο εικόνες ήταν τυχαία. Ο εξεταστής ζήτησε από το συμμετέχοντα να περιγράψει τι βλέπει στην εικόνα. Έαν ο συμμετέχοντας σταματούσε νωρίτερα από τα 15 δευτερόλεπτα, τότε ο εξεταστής τον παρότρυνε να συνεχίσει λέγοντας του “Μπορείτε να συνεχίσετε;” Άλλες οδηγίες δεν δόθηκαν.

2.4 Ανάλυση δείγματος

Η ανάλυση των δειγμάτων έγινε μέσω της μέτρησης CIU κατά την περιγραφή των εικόνων Birthday Cake και Cat in tree που αναπτύχθηκαν από τους Nicholas and Brookshire (1993): WPM, CIU_{wpm}, και το ποσοστό των CIUs που παράγεται (%CIUs). Ακολουθήθηκαν οι κανόνες των Nicholas and Brookshire’s για την καταμετρηση των λέξεων και CIUs.

Οι Nicholas και Brookshire (1993) ανέπτυξαν την ποσοτική μέτρηση συνομιλίας Correct Information Units, κατά την οποία γίνεται ανάλυση ανά λέξη και εξάγονται δεδομένα σχετικά με την ποσότητα των παρεχόμενων πληροφοριών και την αποδοτικότητα.

Τα CIUs ορίστηκαν από τους Nicholas & Brookshire(1993) ως λέξεις που είναι κατανοητές μέσα στα συμφραζόμενα, ακριβείς σχετικά με τις εικόνες ή το θέμα και σχετικές με το περιεχόμενο των εικόνων και του θέματος. Οι λέξεις δε χρειάζεται να χρησιμοποιούνται γραμματικά σωστά για να συμπεριληφθούν στην καταμέτρηση. Κάθε σωστό CIU αποτελείται από μία μεμονομένη λέξη και μόνο οι λέξεις έχουν συμπεριληφθεί στην καταμέτρηση των λέξεων μπορούν να συμπεριληφθούν στα CIUs (p. 357, Appendix B).

Συγκεκριμένα μετριοούνται οι λέξεις ανά λεπτό (wpm) και οι πληροφοριακές μονάδες ανά λεπτό (CIU_{wpm}) και το ποσοστό των πληροφοριακών μονάδων CIUs (%CIUs; total CIUs/total words100).

2.5 Στατιστική ανάλυση

Για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα IBM SPSS 25.0. Υπολογίστηκαν κατανομές συχνοτήτων των βασικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων ελέγχοντας για τυχόν διαφορές μεταξύ φύλων μέσω των μεθόδων χ^2 & Mann-Whitney. Στις κατανομές των επιπέδων ανάλυσης δείγματος λόγου μέτρησης αξιολογήθηκαν τυχόν διαφορές μεταξύ ομοειδών μετρήσεων των δύο λέξεων καταγραφής με τους ζευγαρωτούς ελέγχους κατά Student (paired sample t tests). Υπολογίστηκαν επίσης οι συντελεστές συσχέτισης κατά Pearson με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων ενώ για τον έλεγχο διαφοροποίησης ως προς την ηλικία ακολουθήθηκε πολυμεταβλητή ανάλυση συνδιακύμανσης (mancova). Ως συμμεταβλητές ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν το φύλο, τα χρόνια εκπαίδευσης και η βαθμολογία της γνωστικής ικανότητας. Ως αποδεκτό επίπεδο σημαντικότητας ορίστηκε το 5%.

2.6 Αντικειμενικότητα μετρήσεων

Όλα τα δείγματα λόγου ηχογραφήθηκαν και αναλύθηκαν με τη μέτρηση Correct Information Unit (CIU) (Nicholas & Brookshire, 1993), μία από τις πιο αξιόπιστες και σταθερές

ποσοτικές μετρήσεις των μεταδιδόμενων πληροφοριών. Η συγκεκριμένη ανάλυση έχει γίνει ένας από τους πιο κοινούς τρόπους ποσοτικοποίησης της αποδοτικότητας του διαλόγου, καθώς οι Nicholas & Brookshire βρήκαν σχετικά σταθερά αποτελέσματα από συνεδρία σε συνεδρία, με τα ποσοστά κυμαίνονται από 3.2-8.2% (p. 345). Τα ευρήματα αυτά υποδεικνύουν, λοιπόν, ότι η συγκεκριμένη μέτρηση είναι αξιόπιστη ακόμα και όταν πραγματοποιείται από διαφορετικούς εξεταστές και σε διάφορες χρονικές στιγμές.

2.7 Περιορισμοί

Ωστόσο, η μέτρηση CIU περιορίζεται στο ότι εφαρμόζεται μόνο σε δομημένες δραστηριότητες παραγωγής λόγου, όπως υπογραμμίζεται από τους Nicholas & Brookshire (1993). Επομένως, η συγκεκριμένη μέτρηση είναι αξιόπιστη μόνο κατά την παραγωγή δομημένου λόγου. Επίσης, το δείγμα πληθυσμού είναι σχετικά μικρό με μεγάλο εύρος ηλικιών με αποτέλεσμα να μειώνεται η αντικειμενοκότητα των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, η διαδικασία περιορίζεται στο ότι υπάρχει μόνο ένα δείγμα λόγου για κάθε εικόνα-ερέθισμα από κάθε συμμετέχοντα και επομένως δεν υπάρχουν αξιόπιστα συγκρίσιμα (intra-subject) δεδομένα. Τέλος, η συγκεκριμένη έρευνα περιορίζεται ως προς την αναγνώριση των βασικών γεγονότων (main event analysis), μία μέτρηση που κρίνεται απαραίτητη για την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1 Συντελεστές συσχέτισης των δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων

Πίνακας 1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των 61 συμμετεχόντων στην έρευνα.

		v	%
Φύλο	<i>άνδρες</i>	23	37,7
	<i>γυναίκες</i>	38	62,3
Ηλικία, χρόνια	<i><55</i>	31	50,8
	<i>55+</i>	30	49,2
	<i>μέση ηλικία±τυπ. απ. (ελ.-μεγ.)</i>	54,2±11,3 (40,0-80,0)	
Μητρική γλώσσα	<i>ελληνικά</i>	61	100,0
Μορφωτικό επίπεδο	<i>A'βάθμια εκπαίδευση</i>	7	11,5
	<i>B'βάθμια</i>	22	36,1
	<i>Γ'βάθμια</i>	32	52,5
Χρόνια εκπαίδευσης	<i>μέση τιμή±τυπ. απ.</i>	13,2±3,8	
Επάγγελμα	<i>Ελεύθερος επαγγελματίας</i>	14	23,0
	<i>Δημόσιος Υπάλληλος, Εκπαιδευτικός</i>	9	14,8
	<i>Ιδιωτικός Υπάλληλος</i>	9	14,8
	<i>Επαγγελματίας Υγείας</i>	11	18,0
	<i>Συνταξιούχος</i>	14	23,0
	<i>Άνεργος/η</i>	4	6,6
Mini Mental State Examination	<i>μέση τιμή±τυπ. απ. (ελ.-μεγ.)</i>	28,9±1,5 (25,0-30,0)	

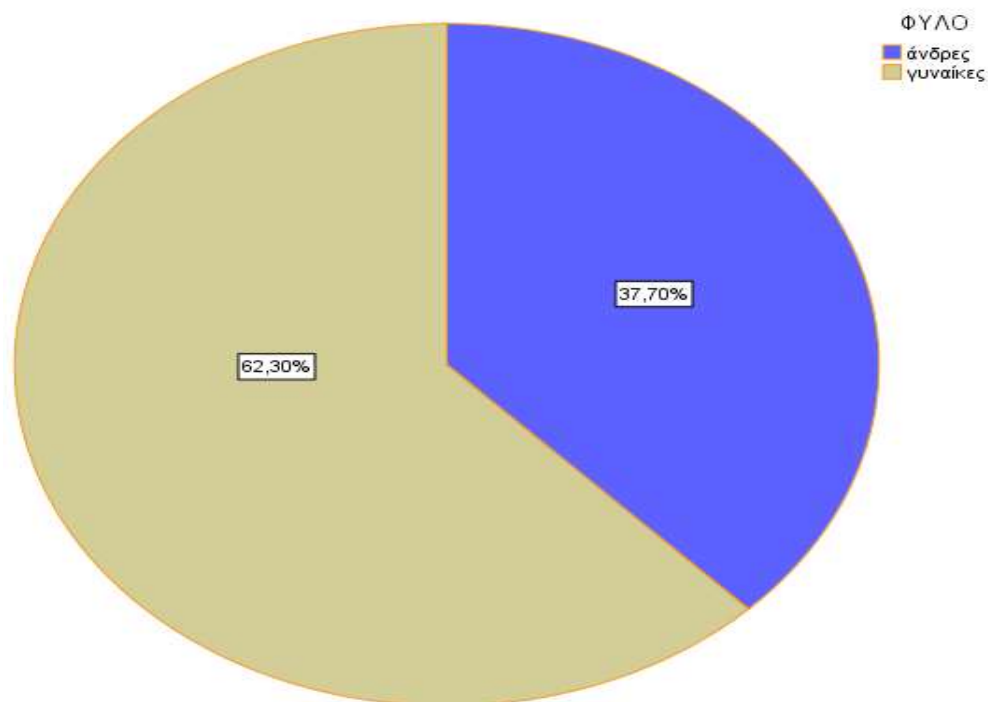
Πίνακας 2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των 61 συμμετεχόντων στην έρευνα ως προς το φύλο τους.

Φύλο

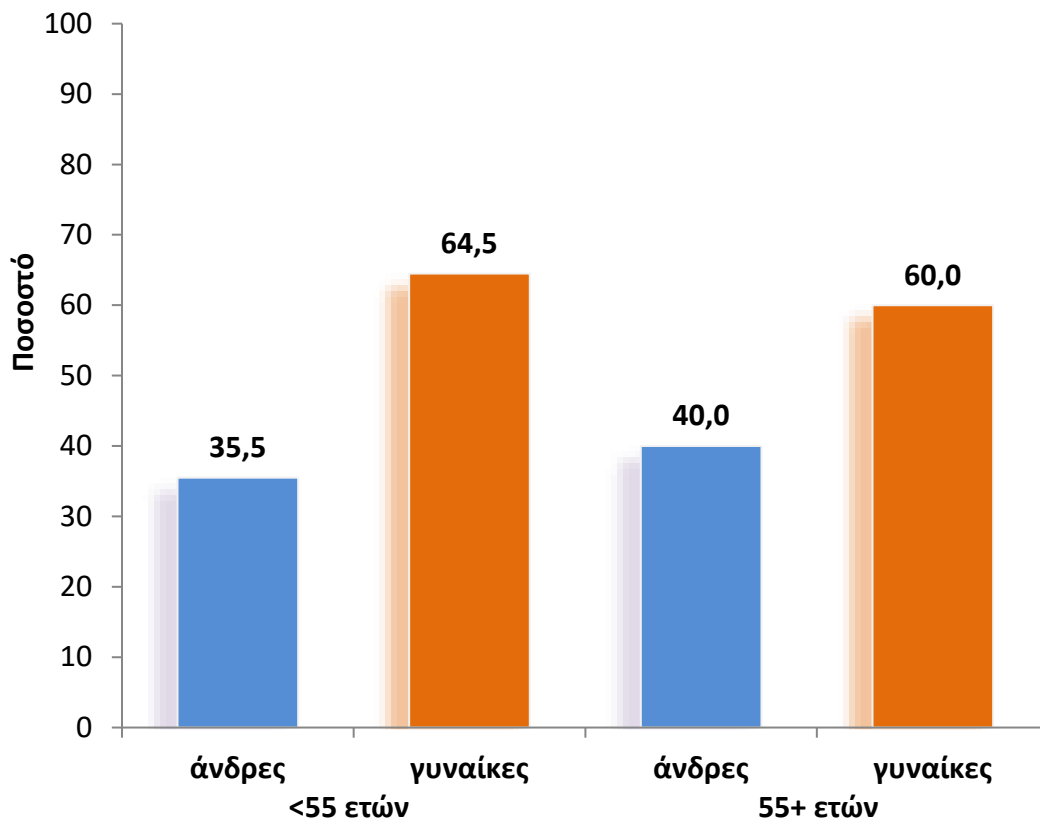
		n	άνδρες	γυναίκες	p-value
			%	%	
Ηλικία, χρόνια	<55	31	47,8	52,6	0,716
	55+	30	52,2	47,4	
	μέση ηλικία±τυπ. απ.		53,7±10,9	54,2±11,9	0,870
Μορφωτικό επίπεδο	A'βάθμια εκπαίδευση	7	4,3	15,8	0,202
	B'βάθμια	22	47,8	28,9	
	Γ'βάθμια	32	47,8	55,3	
Επάγγελμα	Ελεύθερος επαγγελματίας	14	39,1	13,2	0,132
	Δημόσιος Υπάλληλος, Εκπαιδευτικός	9	17,4	13,2	
	Ιδιωτικός Υπάλληλος	9	13,0	15,8	
	Επαγγελματίας Υγείας	11	17,4	18,4	
	Συνταξιούχος	14	13,0	28,9	
	Άνεργος/η	4	0,0	10,5	
Mini Mental State Examination	μέση τιμή±τυπ. απ.		29,0±1,3	28,8±1,6	0,763

Έλεγχοι χ^2 & Mann-Whitney

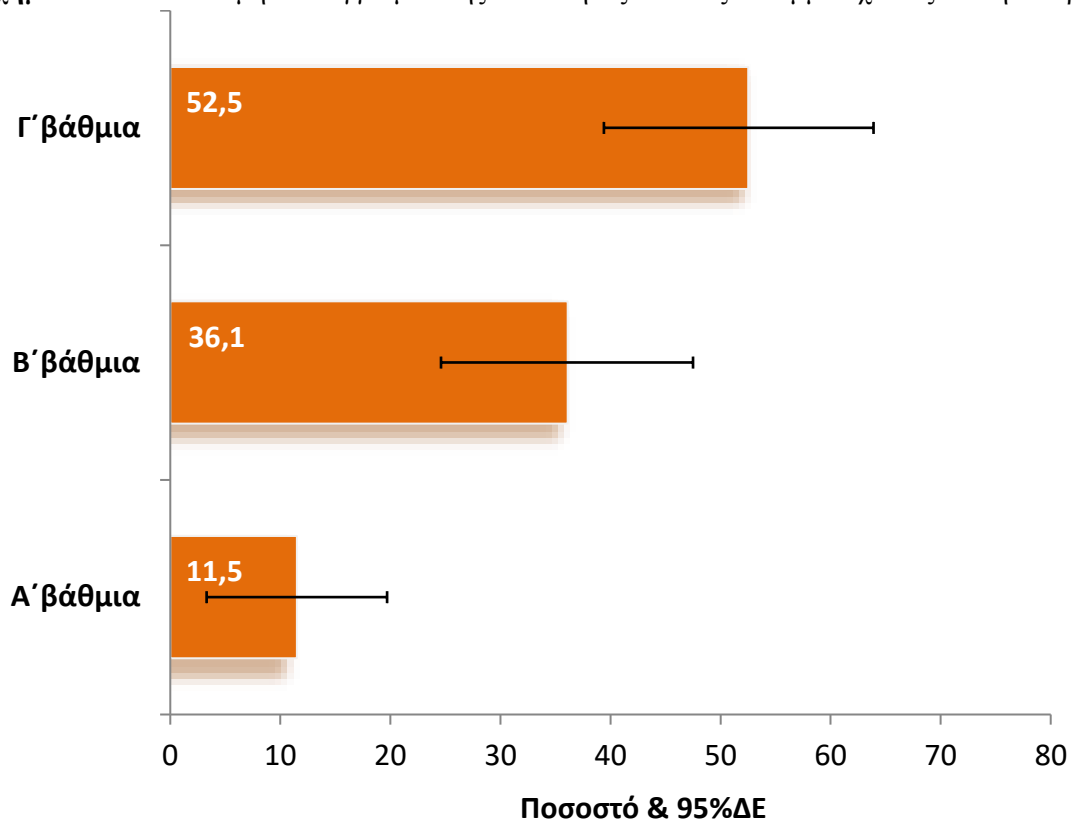
Σχήμα 1. Κατανομή του φύλου στους συμμετέχοντες στην έρευνα.

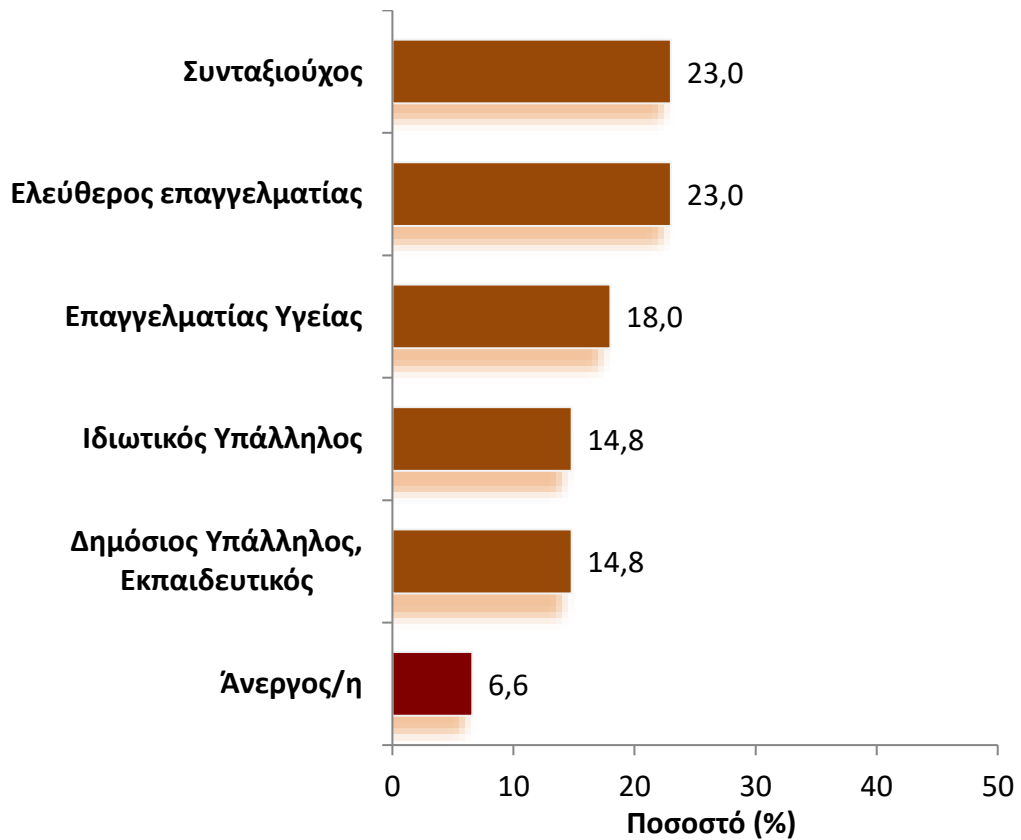
Σχήμα 2. Κατανομή του φύλου & ηλικίας στους συμμετέχοντες στην έρευνα.

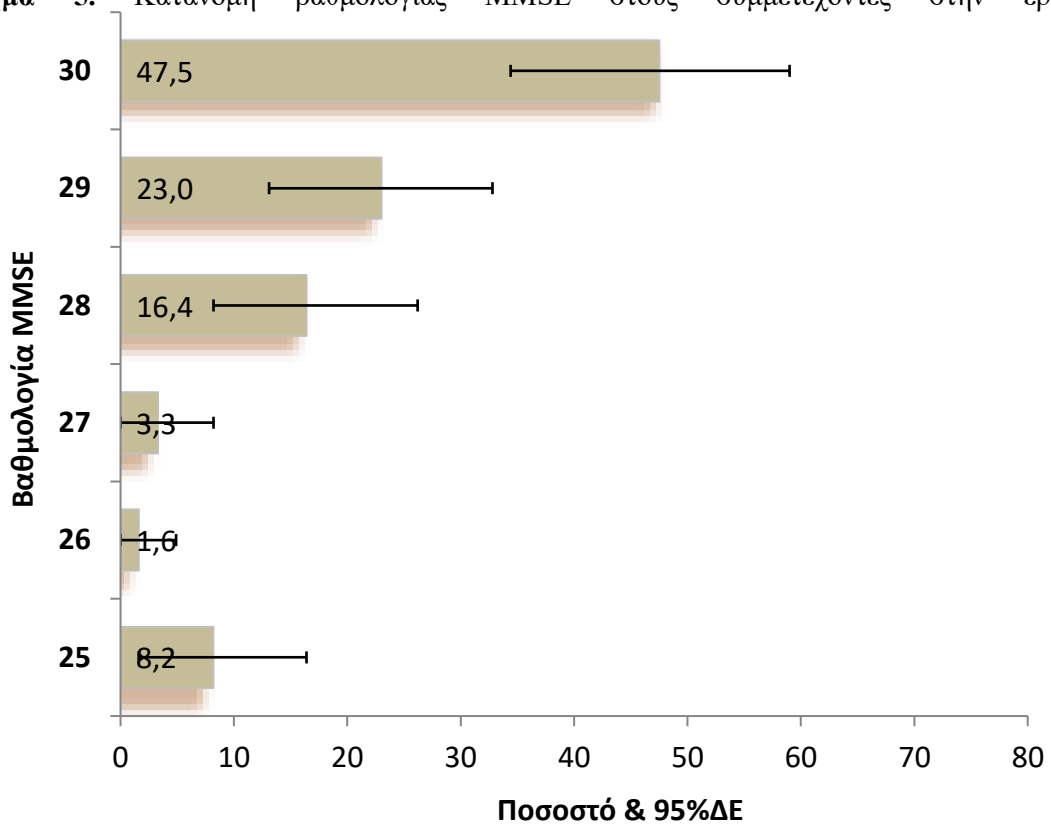
Σχήμα 4. Κατανομή επαγγελματικής ιδιότητας στους συμμετέχοντες στην έρευνα

Σχήμα 4. Κατανομή επαγγελματικής ιδιότητας στους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Σχήμα 5. Κατανομή βαθμολογίας MMSE στους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Οι συντελεστές συσχέτισης των δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων υπολογίστηκαν κατά Pearson. Το γυναικείο φύλο φαίνεται να σχετίζεται με σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό ορθών αποκρίσεων τόσο στις λέξεις για την γάτα – CIUS, % ($r=-0.305$, $p<0.05$) όσο και για την τούρτα ($r=-0.269$, $p<0.05$). Ανάλογα συμβαίνει για τις μεγαλύτερες ηλικίες στην γάτα ($r=-0.260$, $p<0.05$). Ωστόσο, υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης και γνωστικής ικανότητας φαίνεται να σχετίζονται θετικά σημαντικά με πολλές από τις μετρήσεις ($p<0.05$).

3.2 Ανάλυση δείγματος λόγου μέτρησης Correct Information Units

Αρχικά, έγινε ανάλυση δείγματος λόγου μέτρησης Correct Information Units δείγματος λόγου μέτρησης Correct Information Units - CIU σε λέξεις ανά λεπτό (WPM), πληροφοριακές μονάδες ανά λεπτό (CIUs ανά λεπτό) και ποσοστό των σωστών πληροφοριακών μονάδων (CIUs, %). Έγιναν ζευγαρωτοί έλεγχοι κατά Student (paired sample t tests) μεταξύ ομοειδών μετρήσεων των δύο εικόνων καταγραφής. Δεν βρέθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις ($p>0.05$).

3.3 Σύγκριση των νεότερων και μεγαλύτερων υγιών ενηλίκων

Πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση δείγματος λόγου μέτρησης Correct Information Units - CIU σε λέξεις ανά λεπτό (WPM), πληροφοριακές μονάδες ανά λεπτό (CIUs ανά λεπτό) και ποσοστό των σωστών πληροφοριακών μονάδων (CIUs, %) ως προς την ηλικία των συμμετεχόντων μέσω της πολυμεταβλητής ανάλυσης συνδιακύμανσης MANCOVA. Ως συμμεταβλητές ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν το φύλο, τα χρόνια εκπαίδευσης και η βαθμολογία της γνωστικής ικανότητας. Συμπερασματικά η ηλικία δεν καθορίζει κάποια συστηματική επίδραση. Ωστόσο, σημαντική διαφοροποίηση στις ηλικίες εντοπίζεται στα CIUs για την εικόνα Birthday Cake καθώς οι έχοντες ηλικία <55 έτη έχουν και σημαντικά χαμηλότερη μεση τιμή έναντι εκείνων με ηλικία 55+ (49,48 έναντι 65,5, $p=0.050$).

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα βασικά αντικείμενα έρευνας της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας ήταν (α) η σύγκριση της ικανότητας του λόγου των νεότερων και μεγαλύτερων υγιών ενηλίκων μέσω της μέτρησης CIU και (β) η διερεύνηση της επίδρασης του εκάστοτε ερεθίσματος κατά την παραγωγή του λόγου (γ) η επίδραση παραγόντων όπως το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο κατά την παραγωγή λόγου.

4.1 Επίδραση της ηλικίας κατά την παραγωγή λόγου

Τα ευρήματα της έρευνας υποδεικνύουν η ηλικία (40 έως 80 ετών) δεν επηρεάζει την παραγωγή λόγου και κατ'επέκταση τη μεταδιδόμενη πληροφορία προς τον ακροατή. Ωστόσο, σημαντική διαφοροποίηση στις ηλικίες εντοπίζεται στα CIUs για την εικόνα Birthday Cake καθώς οι έχοντες ηλικία <55 έτη έχουν και σημαντικά χαμηλότερη μεση τιμή έναντι εκείνων με ηλικία 55+ (49,48 έναντι 65,5, $p=0.050$). Ακόμα και όταν το δείγμα χωρίστηκε σε τρεις ηλικιακές ομάδες (40-50, 51-59, 60-60) δε βρέθηκαν διαφορές. Αυτό βασίζεται στο γεγονός ότι όλοι οι συμμετέχοντες είναι υγιείς γνωστικά και επομένως είναι λογικό να μην υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Επιπλέον, λόγω του εύρους της ηλικίας των συμμετεχόντων είναι λογικό να μη βρεθούν σημαντικές αποκλίσεις, όπως βρέθηκαν σε άλλες έρευνες.

Γενικά, τα ευρήματα διάφορων ερευνών είναι αντιφατικά. Για παράδειγμα, στην έρευνα των Gilson Capilouto, Heather Harris Wright, Stacy A. Wagovich (2015) βρέθηκε πως η ηλικία επηρεάζει την ικανότητα του λόγου (discourse ability) των υγιών ενηλίκων, ευνοώντας τους νεότερους. Επίσης, άλλες έρευνες υποστηρίζουν αυτά τα ευρήματα (Heather Harris Wright, Gilson Capilouto, Stacy Wagovich, Tamara Cranfill & Jill Davis (2005); Benjamin, 1988; Kemper, 1987; Kemper et al., 1989; Kynette & Kemper, 1986; North et al., 1986; Ulatowska et al., 1986). Από την άλλη, σύμφωνα με τον Olber (1980) οι ενήλικες 70-79 ετών είχαν καλύτερη απόδοση σε δραστηριότητα περιγραφής εικόνων από τους ενήλικες 50-59 ετών. Άλλες έρευνες (π.χ. James et al., 1998; Kemper et al. 1990) επίσης δε συμφωνούν στο ότι οι μεγαλύτεροι ηλικιακά ενήλικες δεν έχουν απαραίτητα καλύτερη απόδοση. Αυτές οι αποκλίσεις μπορεί να οφείλονται στις διαφορετικές μεθόδους απόσπασης δείγματος λόγου (μεμονομένες εικόνες, διαδοχικές εικόνες).

4.2 Επίδραση του τύπου ερεθίσματος με την ανάλυση CIU

Αν και δε βρέθηκαν σημαντικές αποκλίσεις στα CIUs, είναι αξιοσημείωτη η διαφοροποίηση που βρέθηκε για την εικόνα Birthday cake. Όπως προαναφέρθηκε, οι έχοντες ηλικία <55 είχαν σημαντικά χαμηλότερη μεση τιμή έναντι εκείνων με ηλικία 55+ (49,48 έναντι 65,5, $p=0.050$), ενώ δεν υπήρξαν ανάλογες διαφορές για την εικόνα Cat in Tree. Αυτό υποδηλώνει ότι ο λόγος των συμμετεχόντων επηρεάστηκε διαφορετικά από την κάθε εικόνα, αποσπώντας διαφορετικά αποτελέσματα. Στην έρευνα του Cooper (1990), βρέθηκε επίσης σημαντική διαφοροποίηση στις μεμονομένες εικόνες έναντι των εικόνων με πολλαπλά ερεθίσματα. Άλλα ευρήματα που υποστηρίζουν την παραπάνω άποψη είναι στην έρευνα των Christensen, Wright, Ross, Katz & Capilouto (2009), όπου βρέθηκαν διαφορετικά αποτελέσματα ανάμεσα στην εικόνα Picnik story και διαδοχικές εικόνες, πιθανολογώντας ότι η εξήγηση βρίσκεται

στην εικόνα-ερέθισμα, λόγω της διαφοράς βαθμού πολυπλοκότητας των εικόνων. Τα ευρήματα αυτά δεν είναι καινούρια, καθώς είναι γνωστό ότι η εικόνα που χρησιμοποιείται μπορεί να επηρεάσει τη γλωσσική απόδοση (π.χ., Wright et al., 2005; Cooper, 1990; Liles, Coelho, Duffy, & Zalagens, 1989). Τα αποτελέσματα αυτά υποστηρίζουν προηγούμενες έρευνες κατά τις οποίες χρησιμοποιήθηκαν διάφοροι μέθοδοι εκμαίευσης δείγματος λόγου (π.χ. Coelho, 2002; Stout, Yorkston, & Pimentel, 2000). Για παράδειγμα, ο Coelho (2002) βρήκε ότι τα άτομα με και χωρίς εγκεφαλική βλάβη παράγααν λιγότερα γεγονότα κατά την παραγωγή λόγου περιγραφής μεμονομένης εικόνας σε σύγκριση με την αναδίηηση διαδοχικών εικόνων συμπεραίνοντας ότι η παραγωγή λόγου είναι πιο απαιτητική και δύσκολη για τους συμμετέχοντες.

Τέλος, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι γυναικείο φύλο σχετίζεται με σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό ορθών αποκρίσεων τόσο στις λέξεις για την γάτα – CIUS, % ($r=-0.305$, $p<0.05$) όσο και για την τούρτα ($r=-0.269$, $p<0.05$) και τα υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης και γνωστικής ικανότητας φαίνεται να σχετίζονται θετικά σημαντικά με πολλές από τις μετρήσεις ($p<0.05$). Κατά συνέπεια, είναι πιθανό ότι διάφοροι παράγοντες παίζουν ρόλο στην ικανότητα παραγωγής λόγου.

4.3 Μελλοντικές κατευθύνσεις

Η αξιολόγηση και κατανόηση της δομής του λόγου των υγιών ενηλίκων εξυπηρετεί κλινικούς και θεραπευτικούς σκοπούς. Η σύγκριση του λόγου των υγιών ενηλίκων με των ατόμων με εγκεφαλική βλάβη αποσκοπεί στην καλύτερη θεραπεία των ατόμων με αφασία. Ωστόσο, οι περιορισμοί που αναφέρονται παραπάνω καθιστούν απαραίτητη την περαιτέρω έρευνα. Η επίδραση του τύπου ερεθίσματος κατά την παράγωγη λόγου όπως και οι δημογραφικοί παράγοντες φαίνεται να επηρεάζουν τη μεταδιδόμενη πληροφορία προς τον ακροατή και επομένως, συνίσταται η διερεύνηση αυτών των αντικειμένων. Επιπλέον, σε ανάλογες έρευνες κρίνεται απαραίτητη η ανάλυση βασικών γεγονότων (main event analysis) για την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων. Ένα σύστημα βασισμένο σε κανόνες (rule-based system) για τη βαθμολόγηση της πληροφόρησης των λέξεων ενός ομιλητή κρίνεται απαραίτητο για την αξιόπιστη αξιολόγηση του λόγου σε ποικίλα ερεθίσματα, όπως απλές εικόνες περιγραφής και διαδοχικές εικόνες (Brenneise-Sarshad, Nicholas, & Brookshire, 1991; Correia, Brookshire, & Nicholas, 1990; Potechin, Nicholas, & Brookshire, 1987) to requests for personal and procedural information (MacLennan, Nicholas, Morley, & Brookshire, 1991; Schumacher & Nicholas, 1991).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ- ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Parathanasiou, I., Coppens, P., & Potagas, C. (2014) Αφασία και συναφείς νευρογενείς διαταραχές επικοινωνίας. Μετάφραση-Επιμέλεια από τα Αγγλικά από Η. Παπαθανασίου, Α. Ζαφείρη, Σ. Μπαγατέλα & Μ. Βασιλοπούλου, Τόμος Ι, Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρας

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Garvey, C. (1977). Contingent queries and their relations in discourse. In M. Lewis & L. A. Rosenblum (Eds.), *Interaction, conversation, and the development of language*. New York: Wiley-Interscience.

Obler, L. K. (1980). Narrative discourse style in elderly. In L. K. Obler, & M. L. Albert (Eds.), *Language and communication in the elderly* (pp. 75–90). Lexington, MA: D.C. Heath.

Potechin, G. C., Nicholas, L. E., & Brookshire, R. H. (1987). Effects of picture stimuli on discourse production by aphasic patients. *Clinical aphasiology proceedings*, Minneapolis: BRK Publishers. pp. 216–220.

Ulatowska, H. K., Hayashi, M. M., Cannito, M. P., & Fleming, S. G. (1986). Disruption of reference in aging. *Brain and Language*, 28, 24–41. van Dijk, T. A., & Kintsch, W. (1983). *Strategies of discourse comprehension*. New York: Academic Press.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Anne Whitworth, Mary Claessen, Suze Leitão & Janet Webster 2015. Beyond narrative: Is there an implicit structure to the way in which adults organise their discourse?, *Clinical Linguistics & Phonetics*, 29:6, 455-481, DOI: 10.3109/02699206.2015.1020450

Bernd Frohmann 1992. The Power of Images: A Discourse Analysis of the Cognitive Viewpoint. *Journal of Documentation*, v48 n4 p365-86 DOI: 10.1108/eb026904

Coelho, C. A. (2002). Story narratives of adults with closed head injury and non-brain-injured adults: Influence of socioeconomic status, elicitation task, and executive functioning. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 45, 1232–1248.
Doi :10.1044/1092-43882002/099

Cooper, P. V. (1990). Discourse production and normal aging: Performance on oral picture description tasks. *Journal of Gerontology*, 45(5), 210–214. DOI: 10.1093 /geronj/45.5.P210

Gilson Capilouto, Heather Harris Wright & Stacy A. Wagovich 2005. CIU and main event analyses of the structured discourse of older and younger adults. *Journal of Communication Disorders* 38 (2005) 431–444. DOI:10.1016/j.jcomdis.2005.03.005

- Gilson J. Capilouto PhD , Heather Harris Wright & Stacy A. Wagovich (2006) Reliability of main event measurement in the discourse of individuals with aphasia, *Aphasiology*, 20:02-04, 205-216, DOI: 10.1080/02687030500473122
- Heather Harris Wright , Gilson Capilouto , Stacy Wagovich , Tamara Cranfill & Jill Davis 2005. Development and reliability of a quantitative measure of adults' narratives, *Aphasiology*, 19:3-5, 263-273, DOI: 10.1080/02687030444000732
- Kemper, S. (1987). Life-span changes in syntactic complexity. *Journal of Gerontology*, 42, 323–328. DOI: 10.1093/geronj/42.3.323
- Kemper, S., Kynette, D., Rash, S., & O'Brien, K. (1989). Life-span changes to adults' language: Effects of memory & genre. *Applied Psycholinguistics*, 10, 49–66. DOI: 10.1017/S0142716400008419
- Kemper, S., Rash, S., Kynette, D., & Norman, S. (1990). Telling stories: The structure of adults' narratives. *European Journal of Cognitive Psychology*, 2, 205–278.^[1]_{SEP} DOI: 10.1080/09541449008406205
- Nicholas, L. E., & Brookshire, R. H. (1993). Quantifying connected speech of adults with aphasia. *Journal of Speech and Hearing Research*, 36, 338–350. DOI: 10.1044/jshr.3602.338
- Nicholas, L. E., & Brookshire, R. H. (1995). Presence, completeness, and accuracy of main concepts in the connected speech of non-brain-damaged adults and adults with aphasia. *Journal of Speech and Hearing Research*, 38(1), 145–153. DOI: 0022-4685/95/3801-0145
- North, A. J., Ulatowska, H. K., Macaluso-Haynes, S., & Bell, H. (1986). Discourse performance in older adults. *International Journal of Aging and Human Development*, 23, 267–283. Doi: 10.2190/BPF0-2BWD-BGNQ-HWCW
- Pritchard, M. and Hilari, K. and Cocks, N. and Dipper, L. 2017. Reviewing the quality of discourse information measures in aphasia. *International Journal of Language & Communication Disorders*. 52 (6): pp. 689-732. DOI: 10.1111/1460-6984.12318
- Stephanie C. Christensen , Heather Harris Wright , Katherine Ross , Richard Katz & Gilson Capilouto 2009. What makes a good story? The naïve rater's perception, *Aphasiology*, 23:7-8, 898-913, DOI: 10.1080/02687030802642010
- Yorkston, K. M., & Beukelman, D. R. (1980). An analysis of connected speech samples of aphasic and normal speakers. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, 45, 27–36. DOI: 10.1044/jshd.4501.27